

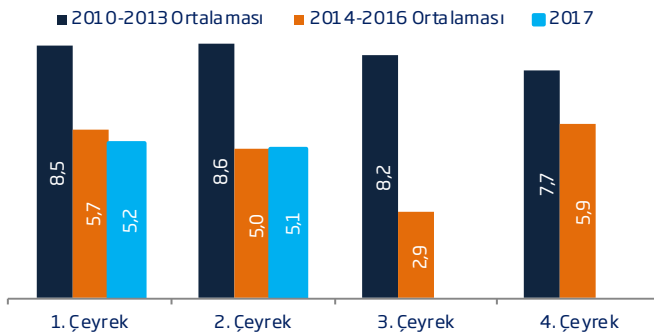
Büyüme ikinci çeyrekte beklentilere yakın...

İç tüketimdeki canlanmanın ve kamunun aldığı tedbirlerin etkisiyle Türkiye ekonomisi yılın ikinci çeyreğinde %5,1 ile beklentilere yakın bir düzeyde büyüme kaydetmiştir. Daha önce %5 düzeyinde açıklanan ilk çeyrek büyümesi de %5,2 olarak güncellenmiştir. Böylece, yılın ilk yarısında ekonomi yıllık bazda %5,1 büyüme sergilemiştir. 2016 yılı büyümesi ise %2,9 düzeyinden %3,2'ye revize edilmiştir.

Yılın ikinci çeyreğindeki büyüme hızı ikinci çeyrekler itibarıyla son 3 yılın ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, bu rakam ikinci çeyrekler itibarıyla 2010-2013 döneminde kaydedilen %8,6'lık ortalama büyümenin altında kalmıştır.

Çeyrekler İtibarıyla Yıllık GSYH Büyümesi

(zincirlenmiş hacim endeksi 2009=100, %)

2016 yılında 863 milyar USD olan GSYH bu yılın ikinci çeyreği itibarıyla son dört çeyreğin toplamı olarak 834 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemler itibarıyla kişi başına milli gelir de 10.883 USD'den 10.500 USD civarına inmiştir. Bu gelişmede, USD/TL'deki yükseliş önemli rol oynamıştır.

Takvim etkisinden arındırılmış verilere göre Türkiye ekonomisi yılın ikinci çeyreğinde son sekiz çeyreğin en olumlu performansını sergilemiştir. Mevsim ve takvim

GSYH Gelişmeleri (2009 zincirlenmiş hacim endeksi)

Dönem	Takvim etkisinden arındırılmış GSYH* (%)	Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH** (%)
2015 Ç1	3,6	2,0
2015 Ç2	7,2	1,7
2015 Ç3	6,4	0,9
2015 Ç4	6,0	0,9
2016 Ç1	4,3	0,8
2016 Ç2	4,1	0,7
2016 Ç3	0,8	-1,2
2016 Ç4	4,2	3,9
2017 Ç1	4,9	1,3
2017 Ç2	6,5	2,1

(*) Bir önceki yılın aynı dönemine göre değişim

(**) Bir önceki döneme göre değişim

etkisinden arındırılmış olarak bakıldığında da birinci çeyreğe kıyasla ekonomik aktivitenin bir miktar ivme kazandığı görülmektedir.

Yatırım harcamalarından büyümeye yüksek destek...

İkinci çeyrekte yatırım harcamaları 2,9 puan ile büyümeye en yüksek katkısı yapmıştır. Zincirlenmiş hacim endeksine göre inşaat harcamalarında yıllık bazda kaydedilen %25'lik artış bu performansta önemli rol oynamıştır. Makine ve teçhizat yatırımlarındaki düşüşün son dört çeyrekte aralıksız sürmesi ise olumsuz bir gelişme olarak kayda geçmiştir. Yılın ilk altı aylık döneminde yatırımların büyümeye katkısı 1,9 puan olmuştur.

Net ihracatın katkısı pozitif olmaya devam ediyor.

2017 yılının ikinci çeyreğinde, net dış ticaretin büyümeye sağladığı katkı ilk çeyreğe kıyasla azalmakla birlikte yüksek

Harcamalar Yöntemiyle Katkı (2009 zincirlenmiş hacim endeksi)

(% puan)

	2015					2016					2017		
	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Yıllık	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Yıllık	Ç1	Ç2	6 Aylık
Tüketim	3,1	5,1	2,3	5,0	3,9	3,2	5,2	1,0	4,7	3,5	3,5	1,3	2,4
Özel	3,9	4,2	2,1	3,3	3,3	1,6	3,2	0,3	3,8	2,2	2,2	1,9	2,1
Kamu	-0,7	0,9	0,1	1,6	0,5	1,6	2,0	0,7	0,9	1,2	1,3	-0,6	0,3
Yatırım	1,0	3,9	2,5	3,2	2,7	1,8	0,6	0,1	0,4	0,7	0,9	2,9	1,9
Stok Değişimi	-0,2	-2,2	0,0	-1,7	-1,0	0,1	1,3	0,7	-0,7	0,3	-1,5	-0,8	-1,1
Net İhracat	-0,4	0,4	1,0	1,1	0,6	-0,3	-2,1	-2,5	-0,1	-1,3	2,3	1,7	2,0
İhracat	0,6	1,0	1,1	1,1	1,0	0,4	-0,4	-2,1	0,5	-0,4	2,5	2,2	2,4
İthalat	-1,0	-0,6	-0,1	-0,1	-0,4	-0,7	-1,7	-0,4	-0,7	-0,9	-0,2	-0,6	-0,4
GSYH	3,6	7,2	5,8	7,5	6,1	4,8	4,9	-0,8	4,2	3,2	5,2	5,1	5,1

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Datastream, TÜİK

seviyesini korumuştur. Bu dönemde özellikle otomotiv ihracatının desteğiyle ihracat hacim endeksi yıllık bazda %10,5 oranında yükselirken, ithalat hacim endeksi %2,3 ile sınırlı ölçüde genişlemiştir. Böylece, net dış ticaret büyümeye toplam 1,7 puan katkı sağlamıştır. Yılın ilk altı ayı itibarıyla bakıldığında ise net dış ticaretten gelen katkının 2,0 puan olduğu görülmektedir.

Kamunun tüketim harcamaları büyümeyi baskıladı.

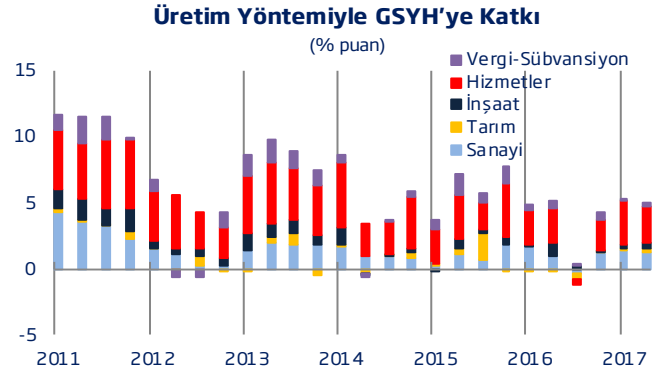
Özel tüketim harcamaları yılın ikinci çeyreğinde ekonomik aktiviteyi desteklemeyi sürdürmüştür. Söz konusu kalem bu dönemde büyümeye 1,9 puanlık katkı sağlamıştır. Öte yandan, son dönemde ekonominin canlanmasında önemli payı olan kamu tüketim harcamalarının ilk çeyreğin aksine ikinci çeyrekte büyümeyi daraltıcı yönde etki etmesi dikkat çekmiştir. Bu durum kamu kesiminin tüketimden ziyade yatırımlara yöneldiğine işaret etmektedir.

Hanehalkının tüketim harcamalarının alt kısımlarına bakıldığında iç talebi canlandırıcı yönde alınan tedbirlerin etkisiyle dayanıklı mallara yönelik tüketim harcamalarının %4,8 ile ilk çeyrekte daha hızlı bir oranda arttığı izlenmiştir.

Hizmet sektörü büyümenin lokomotifi...

Üretim yöntemine göre GSYH verileri incelendiğinde, 2017 yılının ikinci çeyreğinde hizmetler sektörünün büyümeyi önemli ölçüde desteklediği görülmektedir. Turizm sektöründeki toparlanma eğiliminin sürmesiyle birlikte hizmetler sektörü bu dönemde büyümeye 2,7 puan katkı sağlamıştır.

GSYH içinde hizmetlerin ardından en önemli paya sahip olan sanayi sektörü yılın ikinci çeyreğinde büyümeyi 1,3 puan

yukarı çekmiştir. İnşaat sektörü yılın ilk çeyreğinin üzerinde bir gelişim göstererek bu dönemde büyümeye 0,5 puan katkıda bulunmuştur. Tarım sektörü de ekonomideki genişlemeye 0,2 puan ile son yedi çeyreğin en yüksek katkısını yapmıştır.

Beklentiler...

Politika yapıcıların ekonomiyi destekleyici yönde hayata geçirdikleri uygulamaların olumlu etkilerinin sürmesiyle yılın ilk yarısının ardından üçüncü çeyrekte de iktisadi faaliyetin güçlü bir tablo çizmesi beklenmektedir. Ayrıca, üçüncü çeyrekte büyüme performansı üzerinde düşük baz etkisinin olumlu izleri de görülecektir. Yılın geri kalanında özellikle özel tüketim harcamalarının kazandığı ivmeyi koruyacağını, net ihracatın büyümeye katkısının azalmakla birlikte süreceğini öngörüyoruz. Bu gelişmeler doğrultusunda, Türkiye ekonomisinin 2017 yılı büyümesinin %5'e yaklaşarak uzun dönemli ortalamasına yakın düzeyde gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz.

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü**İzlem Erdem** - Bölüm Müdürü
izlem.erdem@isbank.com.tr**Alper Gürler** - Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr**Hatice Erkiletlioğlu** - Müdür Yardımcısı
hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr**İlker Şahin** - Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr**Eren Demir** - Uzman
eren.demir@isbank.com.tr**Dr. Mustafa Kemal Gündoğdu** - Uzman
kemal.gundogdu@isbank.com.tr**Gamze Can** - Uzman
gamze.can@isbank.com.trBütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.**YASAL UYARI**

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.